

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Olvassa el figyelmesen mind a három feladatot!

Gondos mérlegelés alapján válasszon a feladatok közül!

Csak egy feladatot oldjon meg! (Ha a megoldás közben mégis elkezd egy másik feladatot, az előzőt húzza át!)

Ügyeljen arra, hogy legyen elég ideje gondolatainak kifejtésére!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Mondanivalójába építse be ismereteit, olvasmányélményeit! Fogalmazzon meg önálló véleményt!

Gondosan szerkessze meg fogalmazását, és ügyeljen a helyesírássra!

Ha bizonytalan, használja a helyesírási szótárt!

A megadott öt oldal terjedelmen belül legalább 3–4 oldalt írjon!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGY MŰ ÉRTELMEZÉSE

A novella kezdő- és végpontján a címszereplő, Gélyi János érzelmi megnyilvánulásairól olvasunk, amely a boldog büszkeségtől a keserű indulatig ível.

Értelmezze az elbeszélést e lelki folyamatból kiindulva! Térjen ki az elbeszélésmód, a cselekmény és a jellemrajz egymáshoz való viszonyára!

(1847–1910)

Mikszáth Kálmán: *Szegény Gélyi János lovai*

Előbb a „Bokros” aranyszörű nyakát csinosítja ki bent az istállóban a gazda tengeriharaszt pántlikával, majd a „Tündér” éjfékete sörényét fonja be, azután sorba a többiét.

Megérti a négy okos állat a parádét... a csörgőket is a kantárhoz kapcsolják... éppen mint tavaly ilyenkor, mikor a szép özvegy molnárnét, Vér Klárát hozták a házhoz, s olyan kevélyen hányják-vetik a nyakukat, mintha a vicispán hátraslova volna valamennyi...

De ha volnának bár magáé a nádorispányé, hogy aranyrácsból etetnék rózsalevelével, ezüstvályúból itatnák a góizoni szent kút vizével, mégsem lehetne olyan jó dolguk, mint a Gélyi János keze alatt.

Maga nevelése mind a négy, a szemei előtt nőttek fel ilyen gyönyörűségnek, ő gondozta, fésülte őket éber szeretettel, megmosta a zabot, de meg is rostálta, mielőtt od'adta volna, kiszedte a szénából, sarjából, ami nem jó ízű, takargatta őket télen meleg pokróccal, nyáron megúsztatta, kiscsikó-korukban meg is csókolgatta.

Most már nem csókolja, mióta menyecske került a házhoz, mégpedig az a bizonyos, a régi szerető, mert másé volt már egyszer, kétszer lett édessé...

Most már nem csókolja, de azért él-hal értük most is, és nem adná négy lovát tizenhat csoltói, bodoki ménesért.

Pedig ha van valami nagy dolog a világon, mind morzsa csak a Csoltó, Bodok dicsőségéhez mérve. Kilenc vármegyében tudják, ötvenkettőben mesélik a lovak szép növését, vékony lábaikat, módos csípőiket, gyönyörű nyakukat.

Ahol egy nagy úr van, Csoltóra, Bodokra jön négyest válogatni a parasztoktól, és bizony megesik ilyenkor... legalább az öreg Csillom Pál megmondta egykor a belédi grófnak, mikor nősült, hogy de bizony abból a házasságból semmi sem lesz tavaszig, mert az én kiscsikóm még fiatal, és a Péri Jánoséra is korán volna a hám; egyebütt a világon pedig nincs ilyen ló.

... Bezzeg van már most, elleste a tudományukat Gélyi János, s olyanná nevelte ezt a négy csikót, hogy mikor végigröpülnek Csoltón, Bodokon, kiszalad a falu a csodájára, s elsápadnak az emberek az irigységtől.

... Ahogy befonta a sörényüket, felrakta rájuk a szerszámot. Úgy be volt csomózva az egyik hámistráng, hogy alig bírta kioldani. A négy tüzes csődör nyugtalanul rakosgatta szép, karcsú lábait, s csapkodott a farkával ide-oda.

Az istálló ajtaja ki volt nyitva, s szép pirospozsgás menyecske jelent meg benne – de nem vette észre Gélyi Jánost: a Ráró nyaka és a szénatartó eltakarta.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

János se vette észre az asszonyt, de nemsokára hallotta suttogó hangját oda-künn... szaggatott szavakat, amelyeknek értelme is alig volt, mire hozzá értek.

Vajon kivel beszélget?

„Mondja meg neki, a lagziba én is elmegyek, de aztán... nem tudom még, mi lesz...”

Ez a Klári szava volt, tisztán hallotta. Aztán egy cserepes, nyöszörgő, köhécse-léstől kísért hang felelt, ki tudja, mit, nem lehetett megérteni. Hanem a Klári suttogá-sát ismét megértette.

„Két mályvarózsa lesz a mellemen, legyen ott... legyen a kenderáztatóknál.”

János kiejtette kezéből a Ráró kantárját, nagyot csördült a dobogón a sok karika meg a zabla, de nem hallotta... nem azt hallgatta.

„Ha a piros rózsát ejtem ki a kezemből az útra, akkor maradjon, ha a fehérét, akkor jöjjön.”

Gélyi János alig bírta felszerszámozni a negyedik lovat, elszorult a szíve, megzsibbadt a keze, mindent visszajárul tett. Sötét sejtelem nehezedett a szívére. Hallotta ő már valaha ezt a szelíd hangot ilyennek!

Eh, bolondság! A szavak is megjesszék? Aminek teste nincs, annak az árnyékát lássa? Fekete gyanúnak fehér ágyat bontson?

Nyugodtan vezette ki a felszerszámozott lovakat megitatni. Klári éppen akkor kísért ki a kapun egy töpörödött öregasszonyt.

– Ki volt az az ördögök nagyanyja? – kérde a fiatal gazda féltréfásan.

– Vőnekiné, a templomsorról.

– Mit keres nálad az a boszorkány?

– Egy kis élesztőt kért szegény.

– Hüm! Hát kenyeret dagaszt ökigyelme?... No de most már siess felkészülni, Klári! Mindjárt indulunk.

A könnyű szekér már ki volt húzva a színből, s megkenve állt az udvaron, egy perc alatt be volt fogva. Felültek.

János meglegyintette az ostort a négy tüzes állat fölött, s azok prüszkölve, ziháló orrlukkal, aprózó táncban indultak ki az udvarból.

Végigtekintett rajtuk, s amint elnézte azt a négy formás főt, mely hol a sügybe vágódik, hol fölhajlik nagy kényesen, a rézkarikák a szerszámon, amint csillognak, tündökölnék, a cifra sallang hogy körülropködi nyúlánk derekukat, és az acélpátkó, amint meg akarja lábuk alatt gyújtani az anyaföldet, szíve megdagad örömeiben.

De jó is, hogy oda nem adta a négy lovat senkinek, pedig hányszor kérték. Csak nemrég is négyezer forintot rakott össze Bodok, Csoltó, hogy megvegyék, és agyon-üssék a határon.

Hadd vesszen magva a különb fajnak!

De a lovakról egyszerre leesett a tekintete a felesége szép piros arcára, hófehér keblére, hófehér keblén a két mályvarózására, pirosra, fehérre.

Megmondta... így mondta.

Kieresztette az ostort Gélyi János, röptült a négy ló, ágaskodott a gyepűs és az ostorhegyes, a szépasszony rózsás tenyeréből ernyőt csinált hamis szemeinek, merengve nézte a vidéket, s ő is röptült.

– Nem is hittem, János, hogy elviszel, tudom, hogy nem szívesen teszed... mert még a rossz nyelvek nem teltek be velem, aztán meg...

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Megvárta Vér Klári, hogy az ura szóljon, kérdezzen, de az is a vidéket bámulta, a szaladó réteket, a közeledő kenderáztatókat, melyek úgy csillogtak zöldes vizükkel, mint valami gúnyos szemek, s messzebb a hegyszakadékokat, ezeket az öblös, nyitott koporsókat.

– Aztán meg azt gondoltam, hogy mivel a holnap vásárra készültél, a Csillomék lakodalmáról egyenesen oda indulsz.

Még erre sem felelt Gélyi János. Csak hadd jöjjön még közelebb az az asszony a töviseivel.

– Ej, beh kényes lett kend! Beszélni is restell. Hogy lesz hát, hadd hallom? Itthagysz-e azalatt, vagy magaddal viszel?

– Otthagylak – mondá kelletlenül. – Úgyis három napig tart a lagzi.

A kenderáztatóhoz értek. A dülőúton ott mendegélt Csipke Sándor a tulipános szűrében, az ünneplő kalapjával, s úgy tett, mintha csak véletlenül fordulna meg a kocsirobogásra – pedig azt még a föld is megérzi, ha a Gélyi János négy híres lova jön.

De mit most a lovak!... A felesége arcát fürkészi. Ni, hogy csillog a szeme, ni, hogy odanézett a nyalka legényre, epedőn, lopva, hosszan vetette rá édes tekintetét.

... S jaj, kiesett kezéből, nincs többé mellén a fehér mályvarózsa.

Ereszté a gyeplőt ellankadó keze mindig jobban, jobban... mint a siető szél, ha felhőket vinne, vágatnak szilajon Gélyi paripái; nem is paripák már, a szörnyű sebesség összegyúrja őket egy fekete szárnyá, amely röpül... röpül... Nem is szárny az, de a megvadult halál!

– Irgalom, segítség! Ó, tartsd azt a gyeplőt! – sikolt fel Vér Klári. – Itt a hegyszakadék, jaj, ott is egy örvény!...

– Verjen meg az isten; de meg is fog verni!

– Ó, tartsd azt a gyeplőt, édes uram, férjem!

Tartotta is, de csak míg kioldta rajta a bogot. Csettentett a szájával, s egy lóriasztó szisszentést hallatott:

– Gyi Tündér! Ráró!

Aztán odahajította két kibontott gyeplőszárát a Bokros és Villám nyaka közé...

VAGY